

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Av. Abdullah Koç

HDP Ağrı Milletvekili

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 10 Eylül 2021 tarihinde Temmuz 2021 dönemine ait Hanehalkı İşgücü Araştırması (HİA) sonuçlarını açıkladı. Haziran 2021'de işten çıkarma yasağının kalkmasının ardından dar tanımlı işsiz sayısında patlama yaşandı. Temmuz 2020'de mevsim etkisinden arındırılmış (MEA) dar tanımlı işsiz sayısı 4 milyon 449 iken Temmuz 2021'de 3 milyon 902 bine düştü. TÜİK Temmuz 2021 dönemi gösterge işsizlik oranı olarak ifade ettiği MEA dar tanımlı işsizlik oranını yüzde 12,0 ve TÜİK'in âtil işgücü olarak adlandırdığı, DİSK-AR'ın ise geniş tanımlı işsizlik olarak ifade ettiği oranı ise yüzde 23,6 olarak açıkladı. Mevsim etkisinden arındırılmış (MEA) geniş tanımlı işsizlik (âtil işgücü) oranı son bir aylık dönemde ise 1,2 puan arttı. Geniş tanımlı işsizlik Temmuz 2019'dan Temmuz 2021'e 1 milyon 790 bin kişi artarak 8 milyon 421 olarak hesaplandı.

TÜİK verilerine göre MEA dar tanımlı işsiz sayısı Temmuz 2021 döneminde bir önceki yıla göre 547 bin kişi azalarak 3 milyon 902 bin olarak gerçekleşti. İşsizliğin bir bölümü Temmuz 2021'de işgücü piyasasına yeni girişlerin artmasından. Daha önce iş aramayanların iş aramasından bir bölümü ise işten çıkarmalardan kaynaklanıyor. Yeni istihdam sınırlı kaldığı için işsizlik artıyor.

TÜİK Temmuz 2021 döneminde 4 ayrı işsizlik oranı açıkladı:

- İşsizlik 1: Gösterge işsizlik oranı (mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı) yüzde 12,0
- İşsizlik 2: Zamana bağlı eksik istihdam ile işsizlerin bütünleşik oranı yüzde 16,3
- İşsizlik 3: İşsiz ile potansiyel işgücünün bütünleşik oranı yüzde 19,6
- İşsizlik 4: Âtil işgücü (geniş tanımlı işsizlik) oranı yüzde 23,6

TÜİK'in yeni kullanmaya başladığı metodolojiye göre açıklanan aylık veriler oldukça sınırlı bir kapsama sahip. Aylık verilerde daha önceki TÜİK metodolojisinde yer alan pek çok ayrıntı yer almıyor. Örneğin istihdam olup çalışmayanlar aylık verilerde yok. Bu nedenle salgın döneminde istihdamda görünüp işbaşında olmayanların sayıları aylık TÜİK verilerinde yer almıyor. Yine iş aramayıp çalışmaya hazır olanların sayısı, ümidini kaybeden işsizlerin sayısı ve genç işsizliğe ilişkin ayrıntılar TÜİK'in aylık verilerinde yer almıyor. Bu veriler TÜİK

tarafından çeyrek dönemlerde açıklanan verilerde yer alıyor. Temmuz 2021 HİA verilerine göre işsizlik türlerinin en yüksek olduğu kategori yüzde 29,9 ile 15-24 yaş arası genç kadın işsizliği oldu. Yüzde 29,6 olan geniş tanımlı kadın işsizliği ise genç kadın işsizliğini ikinci sırada takip ediyor. Bilindiği gibi salgın döneminde diğer işsizlik kategorilerine göre kadın işsizlik türleri genele göre çok daha yüksek seyretmeye devam ediyor. Temmuz 2021'de 15-24 yaş arası gençlerde işsizlik oranı yüzde 23,1 olarak gerçekleşti. Kadınlarda dar tanımlı işsizlik oranı yüzde 14,4 iken kentsel (tarım dışı) kadın işsizliği oranı 3,3 puan yüksek olarak yüzde 17,7 oldu. Tarım dışı işsizlik genelde de dar tanımlı işsizlikten daha yüksek görülüyor. Temmuz 2021'de dar tanımlı işsizlik yüzde 12 iken tarım dışı işsizlik yüzde 13,9 olarak gerçekleşti.

Bu bağlamda;

1. İşten çıkarmalar Covid-19 pandemisi süresince kesin olarak yasaklanacak mıdır? Bakanlığınız bu yönde herhangi bir girişimde bulunacak mıdır?
2. Keyfi işten çıkarmalara son verilmesi için almış olduğunuz tedbirler nelerdir? İşsizliğin önlenmesi için ne gibi çözüm önerileriniz bulunmaktadır?
3. İşsizlik sigortası ödeneğinden yararlanma koşulları ve ödenek miktarı iyileştirilecek midir?
4. Covid-19 koşullarında İşsizlik Sigortası Fonu ödeneklerinden yararlanmada ön koşul aranmaması için ne gibi çözüm önerileriniz bulunmaktadır?
5. İşsizlik Sigortası Fonu'nun amaç dışı kullanımına son verilecek midir? Fon'dan işverenlere dönük teşvik ve destekler sona erdirilecek midir?
6. "Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması" ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmemesinin gerekçesi nedir?
7. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması yaşamsal önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetlerinin istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınması ve kamuda personel açığının derhal kapatılması için belirlenmiş bir yol haritanız bulunmakta mıdır?
8. İş başında eğitim adı altında çırak, stajyer, kursiyerlerin ve bursiyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına neden son verilmemektedir?
9. Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınması için herhangi bir girişimde bulunulmuş mudur veya bulunulacak mıdır?
10. Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilip, tüm taşeron işçilere kadro verilecek midir? Kamu taşeron işçileri kamu işçisi olarak kadroya alınacak mıdır?
11. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) "insana yaraşır iş" yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanması için herhangi bir girişimde bulunulacak mısınız?
12. Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınacak mıdır? Sendikal barajlar kaldırılarak, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılacak mıdır?
13. Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğinin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilecek midir?